

Yhteisöllisen hyvinvointityön vuosikello

PERUSOPETUS

Perusopetuslain mukaan opetuksen järjestäjällä on velvollisuus arvioida tarjoamaansa opetusta ja sen vaikuttavuutta, sekä osallistua ulkopuoliseen arviointiin. Näiden arviointien tarkoituksena on tukea koulutuksen kehittämistä, parantaa oppimisen edellytyksiä ja näin ollen varmistaa laadunhallintaa. Perusopetuslain mukaan opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen, sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Yhteisöllisen hyvinvointityön vuosikello on tarkoitettu tukemaan kouluja hyvinvointia ja oppimista tukevan kulttuurin luomisessa ja ylläpitämisessä.

Miksi?	Miten?
Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus.¹ Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppiyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona.² Opetuksen järjestäjänä Lohjan kaupunki velvoittaa yksiköitä käyttämään hyvinvoinnin vuosikelloa oppilaiden ja henkilöstön hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisäämiseksi.³ Vuosikello on työkalu, jota seuraamalla yksikkö toteuttaa Lohjan esi- ja perusopetuksen kuntatasoista opiskeluhoitosuunnitelmaa. Vuosikello vahvistaa yhteisöllisen hyvinvointityön suunnitelmallisuutta ja tarjoaa tuen lainmukaisuuden lisäämiselle.	Käyttöönotto vaatii johdon tuen vuosikellon käyttöön ja sitoutumisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Yhteinen vuosikellopohja on työkalu, johon yksiköt voivat lisätä yksikkökohtaista sisältöä. Vuosikellon toteuttamisen tueksi kuntatasoisen opiskeluhoitosuunnitelman lisäksi on oheismateriaalia: mm. siirtymävaiheiden asiakirjat, tasa-arvotyö ja yhdenvertaisuuden edistäminen perusopetuksessa Lohjalla, KouluKunnossa Yhdessä, Hyvinvoinnin vuosikello 7.-9. luokka Lohja, Liikkuva Lohja esim. Woodgrouse, HYVÄÄ KASVUA Hyvinvointiopetuksen opetussuunnitelma 1.-9.- luokkalaisille.

¹ Perusopetuslaki (1267/2013) 29 §, Opetussuunnitelman perusteet 2016, 8.1

² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 §

³ Lohjan kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma 2016, 4.2.2

	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu
Yhteisöllinen hyvinvointityö	☐ Opiskeluhuollon toimijat sekä toimintatavat tutuiksi oppilaille ☐ Järjestyssäännöt ☐ Koulukuljetuksen ohjeet ☐ Uusien opettajien perehdytys ☐ Vanhempainillat ☐ Siirtymävaiheiden aikataulu ☐ infokirje hyvinvointiopetuksesta vanhemmille (kts esim. KouluKunnossa Yhdessä, liite 2)	☐ Lukuvuosisuunnitelma ☐ Kriisisuunnitelma ☐ Pelastussuunnitelma ☐ Poistumisharjoitus ☐ Alkusammutuskoulutus ☐ Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä, syrjinnältä ja väkivallalta	☐ Terveiden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus, loka-joulukuussa, joka 3.vuosi ☐ Oppilaskunnan ja vanhempainyhdistyksen toiminnan varmistaminen		
	Jatkuvana: Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen Ryhmäyttäminen (oppilaiden tutustuttaminen toisiinsa opettajan johdolla) Kodin ja koulun yhteistyö (esim. säännöllinen yhteydenpito, johdonmukainen tiedottaminen, huoltajien välisen yhteistyön edistäminen, tutustuminen toisiin) Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen (hyvinvoinnin vuosikello)				
	Tarvittaessa esim. kiusaamiskyselyt				
	Kansainvälinen nuorten päivä Harrastusviikko Lohjalla	Liikenneturvallisuusviikko Kodin ja koulun päivä	Maailman ruokapäivä Univiikko	Väkivallan vastainen viikko Mielenterveysviikko	Suomalaisen musiikin päivä Ihmisoikeuksien päivä
	Move! -mittaukset (5., 8. lk)				
	FUNA osaaminen (3.-9. lk)	Hyvinvointikysely (1.-9.lk) vk 40-41			
Yhteisöllinen hyvinvointi-ryhmä (YHR)	Ensimmäisessä kokouksessa voi pohtia yhdessä esimerkiksi seuraavia kysymyksiä: Millaiset arvot ohjaavat ryhmän toimintaa? Mitkä ovat opiskeluhuollon toimijoiden vahvuudet opiskeluhuollossa? Miten ryhmän jäsenet osallistuvat yhteisölliseen hyvinvointityöhön? Mitä on opittu edellisen lukuvuoden toiminnasta? Mitkä ovat meidän koulun vahvuudet? Mikä toimii hyvin? Millainen hyvinvointityön suunnitelma ja aikataulu luodaan lukuvuodelle? Milloin ja miten tarkastellaan poissaolomallin tuottamaa tietoa? (suositus neljä kertaa vuodessa) Miten ja ketkä seuraavat dokumentoitua tietoa kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjinnän tilanteista kertyvää tietoa? Ryhmän ensimmäisessä tapaamisessa (tai viimeistään syyskuussa), käydään läpi ensimmäisen hyvinvointikyselyn tulokset ja päätetään tulosten pohjalta toimenpiteistä. Käydään läpi kevään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn tulokset ja päätetään miten suunnitelma luodaan (esim. erillinen ryhmä, tiimi) ja miten suunnitelmasta tiedottaminen hoidetaan. Tuloksilla arvioidaan myös edellisen suunnitelman toteutumista. Rehtori tuo terveiset kuntakohtaisen opiskeluhuollon arvioinnin tuloksista.		Keskustellaan suunnitelman mukaisen hyvinvointityön tilanteesta ja sovitaan tarvittavista toimenpiteistä. Kokouksessa voi pohtia yhdessä esimerkiksi seuraavia kysymyksiä: Millä tavoin yksikön hyvinvointityöhön voidaan osallistaa koulun ulkopuolisia tahoja, huoltajia ja oppilaita? Milloin oppilas- tai huoltaja edustuksen on tarkoituksenmukaista osallistua ryhmän tapaamiseen? (suositus on kerran lukukaudessa) Miten yhteisöllinen hyvinvointityö voi edistää koulussa toimivien aikuisten hyvinvointia? Millaiset ajankohtaiset ilmiöt vaikuttavat oppilaiden ja/tai henkilöstön hyvinvointiin? Miten edistetään oppilaiden kouluun kiinnittymistä ja poissaolojen ehkäisemistä? Voisiko ja miten Wilmassa ottaa käyttöön yksilöllisemmät merkinnät, jotka tukevat koulun hyvinvointityötä? Ryhmän tapaamisessa käydään läpi Move! - ja hyvinvointikyselyn tulokset ja tarvittaessa päätetään tulosten pohjalta toimenpiteistä. Testien tuloksilla arvioidaan myös edellisten toimenpiteiden toteutumista. Rehtori tuo terveiset yksikön FUNA -tuloksista.		
Yksilökohtainen opiskeluhoito	Lukuvuoden aluksi sovitaan opiskeluhuollon toimijoiden kanssa konsultaatiokäytänteistä. Käytänteistä tiedotetaan koko henkilökuntaa, vanhempia ja oppilaita. Konsultaatio ja tiedottaminen palveluista jatkuu koko lukuvuoden ajan. Oppilaiden hyvinvointia ja tuen tarvetta arvioidaan koko vuoden ajan.				

	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu
Yhteisöllinen hyvinvointityö	☐ Kouluun ilmoittautumiseen ja yhteishakuun liittyvistä tehtävistä sopiminen		☐ Tulevien 1. ja 7.luokkalaisten vastaanoton suunnittelu ja työnjaosta sopiminen	☐ Tulevien 1. ja 7. luokkalaisten vanhempainilta ☐ Pedagogisten asiakirjojen tarkistus, viim. 30.4	☐ Oppilaiden kouluihin tutustumiset (kaikki siirtymävaiheet)
Yksikön omat Hyvinvointi-opetusteemat Teemaviikot Kyselyt	Jatkuvana: Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen Ryhmäyttäminen (oppilaiden tutustuttaminen toisiinsa opettajan johdolla) Kodin ja koulun yhteistyö (esim. säännöllinen yhteydenpito, johdonmukainen tiedottaminen, huoltajien välisen yhteistyön edistäminen, tutustuminen toisiin) Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen (hyvinvoinnin vuosikello)				
	Tarvittaessa esim. kiusaamiskyselyt				
	Uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikko	112 -päivä Vihreän lipun päivä	Tasa-arvon päivä Rasisminvastainen viikko	Earth Day Maailman terveyspäivä	Maailman perhepäivä Maailman naurupäivä
			Kouluterveyskysely THL (4.-5.lk, joka toinen vuosi)	Kouluterveyskysely THL (8.-9. .lk, joka toinen vuosi)	
			Hyvinvointikysely (helmi-maaliskuu, 1.-9.lk) vk 9-10	Huoltajakysely	
				Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma (1.-9.lk)	
Yhteisöllinen hyvinvointi ryhmä (YHR)	Kokouksessa voi pohtia yhdessä esimerkiksi seuraavia kysymyksiä: Miten yksikössä mahdollistetaan oppimisen ja ympäristön esteettömyys? Miten yksikössä huomioidaan pedagoginen turvallisuus? Miten on ehkäisty koulutapaturmia, seurattu niiden määrää ja järjestetty ensiapua? Miltä osin yksikössä toteutuu suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä, syrjinnältä ja väkivallalta? Mitkä kiusaamiseen, väkivaltaan, häirintään tai syrjintään liittyvät ilmiöt nousevat koulun arjesta? Miten oppilaat ja vanhemmat voitaisiin osallistaa kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja siihen puuttumiseen? Ryhmässä käydään läpi kouluterveyskyselyn ja hyvinvointikyselyn tulokset ja tarvittaessa päätetään tulosten pohjalta toimenpiteistä. Testien tuloksilla arvioidaan myös edellisten toimenpiteiden toteutumista.			Ryhmä arvioi yhteisöllisen hyvinvointityön toteutumista. Arvioitaessa voi keskustella esimerkiksi seuraavista asioista: Miten yksikön hyvinvointityön suunnitelma toteutui lukuvuonna? Mitä seurantatieto kertoo työn vaikuttavuudesta? Vastaako hyvinvointityö oppilaiden ja yksikön tarpeisiin? Ovatko ryhmän työskentelytavat tukeneet tavoitteiden saavuttamista? Ovatko opiskeluhuollon palvelut oppilaille tuttuja ja onko toiminta oppilaslähtöistä? Miten oppilaiden ja huoltajien osallisuutta yhteisölliseen työhön on tuettu? Miten yhteistyö on sujunut koulun ulkopuolisten tahojen kanssa? Millaista positiivista ja rakentavaa palautetta ryhmän jäsenet voivat antaa toisilleen? Ryhmässä käydään läpi laajan hyvinvointikyselyn tulokset. Tulosten pohjalta arvioidaan edellisen hyvinvointikyselyn pohjalta päätettyjen toimenpiteiden vaikutuksia. Suunnitellaan seuraavan lukuvuoden painopisteet. Ryhmä aikatauluttaa kuntakohtaiseen opiskeluhuollon arviointikyselyyn vastaamisen.	
Yksilökohtainen opiskeluhoito	Oppilaiden hyvinvointia ja tuen tarvetta arvioidaan koko vuoden ajan. Tapauskohtainen tiedonsiirto opiskeluhuollollisissa asioissa (alkuopetukseen, yläkouluun ja toiselle asteelle siirryttäessä). Lukukauden lopuksi opiskeluhuollon palveluiden työntekijät arvioivat omaa toimintaansa (tilastotiedot asiakkuuksista, käyntisivistä jne., palveluiden saatavuudesta).				

OHJE VUOSIKELLON KÄYTTÖÖN

Vuosikello on rakennettu siten, että sitä seuraamalla toteutuu yhteisöllisen opiskeluhuollon kuntatasoinen opiskeluhoitosuunnitelma.

Yhteisöllinen hyvinvointityö rakentaa oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointia lisäävää toimintakulttuuria. Toimintakulttuuria ovat viralliset ja epäviralliset säännöt, toimintamallit sekä arvot ja periaatteet. Vuosikellon ensimmäisessä sarakkeessa ovat viralliset säännöt, toimintamallit sekä periaatteet, jotka kuuluvat yhteisölliseen hyvinvointityöhön. Yksikössä on hyvä myös pohtia toimintakulttuuriin kuuluvia epävirallisia sääntöjä sekä toimintamalleja. Toimintakulttuurin kautta aikuisten arvot ja asenteet sekä vuorovaikutuksen mallit siirtyvät oppilaille.

Elokuulle on merkitty muun muassa uusien opettajien perehdytys. Jotta toimintakulttuurin säännöt, toimintamallit ja periaatteet aidosti ohjaavat yhteisön jäsenten toimintaa, on ne oltava yhteisön jäsenillä tiedossa. Pedanetistä löytyy perehdytysvideot:

1. yhteisöllisestä opiskeluhuollosta
2. tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman merkityksestä ja laatimisesta
3. kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisystä ja ilmiöihin puuttumisesta

Vuosikellon toisessa sarakkeessa ovat **yksikön omat sisällöt**. Niitä voivat olla hyvinvointiryhmän sisällöt kuten luokkien läpikäyminen yleisellä ja yhteisellä tasolla, muut YHR:n sisällöt, teemapäivät ja vierailijat.

Hyvinvointiopetus on osa opetussuunnitelman mukaista opetusta. Kouluilla on velvoite käyttää hyvinvoinnin vuosikelloa oppilaiden ja henkilöstön hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisäämiseksi. Koulun toimintasuunnitelmaan on kirjattu mitä teemoja ja missä järjestyksessä hyvinvoinnin teemoja käsitellään (esim. KouluKunnossa Yhdessä). Teemat lisätään myös vuosikelloon näkyville. Koteihin lähetetään tiedote hyvinvointitoiminnasta. Tavoitteena osallistaa myös vanhempia.

Teemaviikot ovat valtakunnallisia tapahtumaviikkoja, joiden aikana voi käsitellä hyvinvointiin liittyviä teemoja. Teemaviikkojen nettisivuilta löytyy materiaalia oppituntien tai tapahtumien järjestämisen tueksi.

Yhteisön hyvinvointityötä suunnittelee, kehittää, toteuttaa ja arvioi yksikön **monialainen hyvinvointiryhmä, YHR (ent. OHR)**. Kehittämistyötä ohjaavat yksikön arvot sekä yhteinen tavoite. Tavoite vastaa kysymykseen ”millä eväillä oppilaat lähtevät koulusta?”

YHR:n tehtävä on suunnitella ja johtaa hyvinvointityötä tietoperustaisesti. Tieto suunnittelun pohjaksi tulee muun muassa vuosikelloon sisällytetyistä **kyselyistä**. Kyselyiden läpikäyminen on sijoitettu ryhmän tapaamisiin vuosikellossa. Kyllä, kyselyitä on useita. Hyvinvointikyselyt antavat ajantasaista tietoa kiusaamisesta, häirinnästä ja syrjinnästä kouluympäristössä, joka lisää sekä oppilaiden että henkilökunnan oikeusturvaa. Elokuun kyselytulosten perusteella YHR valitsee esille tulleet tärkeimmät ja ajankohtaiset kehityskohteet, ja tekee aktiivisesti töitä asioiden parantamiseksi. Tämän työn vaikuttavuus mitataan talviloman jälkeisessä kyselyssä.

Ryhmän tulee kokoontua riittävän usein pystyäkseen toteuttamaan sille asetetut tehtävät ja tavoitteet. Vuosikellossa kehittämistyötä ohjaavat kysymykset on jaettu neljään kokonaisuuteen, joista niitä voi käyttää soveltaen keskustelun tukena tapaamisissa.

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ehkäisevänä koko oppiyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Yhteisöllinen opiskeluhoito eli hyvinvointityö ei ole irrallinen osa, vaan työtä jota tehdään yksiköissä joka päivä osana arkista toimintaa. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus **yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon**.

Vuosikellon voi tulostaa. Luo kopio vuosikellosta omaan Driveen. Muokkaa tarvittaessa (sisältöä, värejä). Lataa tiedosto koneelle pdf:nä. Tulosta tiedoston sivut 2 ja 3, A3 -paperille.